

bode v raznih parlamentih nemoteno lahko izrekale besede „Macht geht vor Recht“, in se bodo taka načela tudi lahko nemoteno izvrševala. Ko bo v resnici merodajna in odločilna ljudska volja, le potem bo morda mogoče, da prisilijo življenske prilike narode, da si prihranijo novce, ki se zdaj trošijo za kanone in okljopnjače, za svoje življenske potrebe. — Na haški konferenci bo torej zastopanih 47 odposlancev raznih držav. Pri glasovanju bo majoriziranje izključeno. Kak predlog bo sprejet le tedaj, ako zanj glasujejo vsi zastopniki.

* **Poljsko šolsko vprašanje na Pruskem.** V nemškem državnem zboru je v petek Poljak Brejski hudo kritikoval poljsko politiko pruske vlade. Zahteval je za Poljake popolno svobodo za ustanovljenje neodvisnih višjih in nižjih šol.

Književnost in umetnost.

Telovadba. Kakor je znano, je prof. Fr. Brunet izdal l. 1900. učno knjigo za telovadbo z naslovom „Telovadba“. Ker je knjiga že pošla, je pisatelj poskrbel nje drugo izdajo, ki ne bo samo ponatisk prve, ampak bo pomnožena. Pridejan ji bo načrt za 6., 7. in 8. razred ljudskih, oziroma za 1., 2. in 3. razred meščanskih šol; razširjen in popolnjen bo tudi slovar telovadnih tehniških izrazov. Knjiga je prirejena za ljudske in meščanske šole, za učiteljska in višjo dekliško šolo in je edina v tej stroki v slovenskem jeziku. Nova izdaja izide meseca septembra t. l.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. „Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani“ so darovali: p. n. g. Kajetan pl. Premerstein, veleposestnik in župan na Jeličnem vrhu pri Idriji, 9-82 K; sprava dveh ljubiteljev sladke vinske kapljice v Trebnjem 2 K, pri zborovanju kamniškega učiteljskega društva nabrala tovariša E. Adamič in M. Žebre 10 K; g. Fran Žagar jun. v Starem trgu 10 K, nabral od zbrane družbe v gostilni g. Ivana Benčina v Starem trgu pri Ložu; g. Jakob Žebre, nadučitelj v Starem trgu pri Ložu, K 10-10, zložilo omizje gri g. Benčinu, zbrano z g. c. kr. okr. šol. nadz. Iv. Thuma in vse učiteljstvo iz Starega trga je na predlog g. Frana Žagarja licitirala venec fig, katere so ostale onemu, ki je zadnji po končani godbi največ obljubil — in zadnji je obljubil še K 5-9 sollicitator Fran Žagar in ostale so njemu. Pojedla jih je pa ista gospica, ki jih zelo rada je. Sréna hvala!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali: tov. Anton Smrdelj iz Ljubljane; Hermina Bračič, Terezija Potočnik, Marija Windischer, Friderika Zechner, Ludovik Potočnik in Simon Gajšek, vsi v Dobovi pri Brežicah. Bog plati!

Učiteljstvo na delu. Čebelarski shod bo v nedeljo, dne 21. aprila, v Dol. Logatcu in dne 5. maja pa v Št. Jerneju na Dolenjskem; predaval bo na obeh shodih naš vrli tovariš Anton Likozar. Začetek vselej ob treh popoldne.

Napad na štajersko slovensko učiteljstvo. Iz Savinske doline nam poročajo: V Polzeli so ob zadnjih občinskih volitvah nemški tvorničarji in njih zavezniki temeljito pogoreli. Slovenci so skupno nastopili ter nasprotnike sijajno pobili. Zato vlada velika pobitost in žalost med našimi pravimi in namišljenimi Nemci! Njih trobilo, celjska „Deutsche Wacht“, kar besni ter napada učiteljstvo sploh in posebno ono v Polzeli, ker je ob omenjenih volitvah storilo svojo narodno dolžnost. Čujmo v originalu, kako ta udiha. Med drugimi piše: „Die slovenische Lehrerschaft ist politisch unreif, dafür liegen Beweise vor. Eine politisch unreife Lehrerschaft wird von der politisch reifen römischen Priesterschaft verschlungen und „als Nachtmahl zum warmen Kraut aufgefressen“, wie sich selbst ein Landpfarrer vom J. 1872 im „Slovenski Gospodar“ äusserte. Solange sich die Lehrerschaft nicht eine gediegene Bildung aneignet, bleibt sie politisch unreif und verkauft ihre Ueberzeugung um einen Tropfen Milch oder Glas Wein an den schmeichelnden und hinterlistigen Priester. Der Priester war nie

ein aufrichtiger Freund der Schule und der Lehrer. Er darf es grundsätzlichen nicht sein!“ — S tem bodi dovolj citata in to v kazni našim „naobraženim“ Nemcem. Slovensko učiteljstvo je vzvišeno nad takim natolcevanjem. Kako je politično šolano ter vsestransko napredno to kaže njegova organizacija ter njega intenzivno sodelovanje ob slednjem svobodnem pojavu, bodisi ta potem že obškulturne ali politične smeri. Slovenski učitelji ne rabijo Nemcev, pač pa solidarno postopajo z nemškimi svojimi tovariši, ako to zahtevata stanovski ponos in interes. To je eklantatno dokazal veliki učiteljski shod v Gradcu dne 2. februarja t. l., kjer je relativno bilo slovensko spodnještajersko učiteljstvo najbolj zastopano. In tako učiteljstvo naj bi bilo politično nezrelo, nazadnjaško?! — V Celje pogledite, vi polzeljski Germani! Tu cestne pometaje bolj cenijo in uvažujejo nego pa svoje — učitelje. Ali je mar to tudi politična zrelost? Pometajte pred svojim pragom!

Ni časa! Nekje na Kranjskem je šola, kjer so imeli doslej vsako leto prvo obhajilo meseca maja ali junija. Sedaj pa so odredili tamkajšnji prečastiti gospod katehet, da bo prvo obhajilo še ta mesec, ker ne bo pozneje časa za pripravo, zakaj meseca maja so volitve v državni zbor, in prečastiti gospod katehet morajo zamenjati pedagogiko s politikom. To je le skromen dokaz, kako resno smatrajo nekateri prečastiti gospodje kateheti svojo službo. Prvo obhajilo je lahko danes ali jutri, otroci naj bodo pripravljeni ali ne — samo da služijo prečastiti gospod umazani klerikalni politiki, pa je izpolnjena njihova stanovska dolžnost. In to še posebno tedaj, ako so ta prečastiti gospod nastavljeni samo kot katehet! Kaj bi se zgodilo s komerkoli izmed nas, če bi se ravnal po tem sijajnem vzgledu zvestega izpolnjevanja stanovskih dolžnosti?! Naj nam odgovorita „Slovenec“ in „Domoljub“!

Prelepa cvetica z „Domoljubovega“ gnojšča. Őrno na belem stoji zapisano: „Krave na preserski gmajni niso tako neumne kakor liberalni podrepnik, ki lovi notranjske zavedne kmete v svoj tabor.“ — Zanimivo je, da je takega vonjivega cvetja skrbni vrtnar dr. Žitnik, državnozborski kandidat. Ali misli tudi v dunajskem parlamentu saditi take rožice? Ali se na ta naćin privaja ljudstvo nazaj h Kristusu kralju?

Centralna knjižnica na Dunaju je osnovala minuli mesec poseben oddelek za mladinsko literaturo.

Uradna učiteljska skupščina za okraj ljubljanske okolice bo 15. julija na Vrhniki. Poleg običajnih toćek so na dnevnem redu še nastopni referati. „Veverica“, praktični nastop tovarišice Darinke Franketove v III. šolskem letu. „Korist roditelskih sestankov in kako jih je prirejati“, (splošni referat za vse učiteljstvo). „Kako je učitelju ravnati z mladimi izprijenci“, poročata tovarišica Jerica Zemljanova in Tovariš Ivo Trošt.

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani je pri svojem letošnjem občnem zboru darovala med drugim za šolske namene, oziroma za nakup učil ubožnim učencem znesek 750 K, in sicer dobe: Glasbena Matica 100 K, Narodna šola 40 K, dalje šole: Spodnja Siška 60 K, Studenec-Ig 50 K, Šmartno, Sv. Peter v Ljubljani, Dobrova in Šmarje po 40 K, Želimlje, Vič, Őrnuće, Škocijan, Sv. Jakob, Sostro, Jezica, Iskavas, Sora in Dol po 30 K, D. M. v Polju in Golo po 20 K. — Umestno bi bilo, da bi nam tovariši poročali tudi od drugih posojilnic, koliko dajejo za take namene. Tem potom bi zvedeli, kje imajo šole prijateljev ne samo na jeziku, ampak tudi v dejanju.

Verjetno in neverjetno. V „Edinosti“ z dne 10. t. m. ćitamo, da je priredil dne 6. t. m. dr. Ignacij Žitnik na Goćah shod, na katerem je brezobzirno napadal svoje politične nasprotnike, „Učiteljskega Tovariša“ in učiteljstvo sploh. — To se nam zdi verjetno. Saj je dr. Žitnik odgovorni urednik „Domoljuba“, to je onega podlega lista, ki neprestano in najinfamnejše napada naš stan. — Neverjetno se nam pa zdi, kar piše „Edinost“ dalje, trdeć namreć, da je tem Žitnikovim napadom na učiteljstvo pritrjeval celo učitelj Anton Bezeg. Morda nam pojasni kdo, koliko je na tem resnice.

Sprejemni izpiti za I. letnik učiteljske. Ministrstvo za bogocastje in nauk je zaukazalo, da se ima sprejemni izpiti za I. letnik učiteljske poćenshi z letošnjim letom vršiti za vsako

prihodnje šolsko leto takoj ob končanem prejšnjem šolskem letu (meseca julija). V začetku šolskega leta (meseca septembra), ne bo sprejemnega izpita, ako bi se sprejelo v I. letnik vsled preizkušnje koncem prejšnjega šolskega leta toliko gojencev ali gojenk, da bi ne bilo več prostora ali če bi število sprejetih že doseglo maksimalno dopustno število. Nato se opozarjajo posebno tisti prosilci in one prosilke za I. letnik, ki niso do 15. septembra stari 15 let, da si o pravem času izprosijo pri deželnem šolskem svetu dovoljenja za sprejem v I. letnik. Izpregledati se sme kvečemu 6 mesecev.

Taki so ti božji namestniki! O „prijatelju“ učiteljstva, župniku Oblaku v Št. Lovrenu na Dolenjskem, smo govorili že zadnjič. Danes nam je povedati še nekaj. Tamošnji nadučitelj, tovariš Potokar, je po dolgem bolehanju nekoliko okreval, in cerkvena ključarja sta ga prišla prosit, naj prevzame zopet orglarijo; če ne more peti, da le igra. Obljubil je, a jako nerad, boječ se, da se mu bolezen zopet ne povrne. Na veliko začudenje pa mu prideta ključarja potožiti, da ne sme več na kor. In zakaj ne? Ker se ni izkazal z velikonočnim listkom in ker se valja v njegovem stanovanju „Slovenski Narod“. Dolgo se je že župnik bahal, da porabi prvo priliko, da vrže nadučitelja s kora, in ta prilika je — njegova bolezen. Lep božji namestnik! Namestu, da bi bolniku prizanašal, mu greni življenje, in tako preganjanje je poguba njegovemu življenju. Požrl mu je letnih 600 K. S tem ga še ni uničil glede gmotnega stanja, a tega ne more naš tovariš preboleti, da je ta božji namestnik ravno bolezen porabil v to svrho. Ni pa zadel samo nadučitelju udarca, tudi njemu ne bodo rožice cvetele. V fari je nastal vihar, kakor še nikdar. Ključarja sta odstopila, župnik kriči: „Jaz sem gospodar.“ Farani se pa ne udajo njegovi ošabnosti. In kako tudi? Od fare zahteva denar in stanovanje za novega organista. Farani se naj odero torej do kosti, da le obvelja in pride do vrhunca njegovo zlobno maščevanje. — Tako se postopa z učiteljstvom na deželi. Ta gonja napram našemu stanu se mora že vsakemu količkaj treznemu človeku studiti. Mi pa ne smemo odnehati, zakaj prepričani smo, da bije taki ošabnosti smrtni zvonec!

Roditeljski sestanek. Na deški meščanski šoli v Postojni se je vršil dne 14. t. m. roditeljski sestanek, ki mu je prisostvovalo precejšnje število roditeljev in stanodajalcev. Ravnatelj J. Brinar je v poljudnih besedah razlagal, kako naj bi starši in stanodajalci pospeševali vzgojno delovanje šole. Podavatelj je pojasnil, kaj je vzgoja sploh, kako vplivajo na mladino razni vzgojevalci, kakor priroda, usoda, rodovina, bližnja okolica, šola, cerkev in država; razložil je nato, na kak način naj podpira domača hiša vzgojno delo učiteljev in kaj je storiti roditeljem, da ne podero tega, kar je dosegla šola; posebno pa je še opozarjal stanodajalce na njih dolžnosti in pravice, ki so jih prevzeli s tem, da so sprejeli učence na hrano in stanovanje. — Po podavanju ravnateljevem so se premotrila še nekatera vprašanja, ki so posebne važnosti za meščansko šolo, in naposled se je razvnel pogovor o napredku in vedenju posameznih učencev.

Liberalni učitelji res mislijo, da bodo z „Domačim ognjiščem“ izpodrinili „Domoljuba“. Zato so začeli v „Učiteljskem Tovarišu“ klicati ogenj in žveplo nad „Domoljuba“. Neka neizobražena sirovina se je spravila v glasilo teh čudnih vzgojevalcev nad „Domoljuba“ s silno neumnim člankom: „Krivo-verski klerikalizem — učiteljstvo te kliče pred sodbo ljudstva!“ Tu kar mrgoli izrazov: „Izprijeni pobalini; nepoboljšljiv, trmast, zagrizen hinavec, lažnjivec, obrekljivec, svetohlinski priliznjeneec, zvičajnik, grobokop resnice, pes, morališka propalica, zavodnik“ itd. Poliko lepih imen se nismo izlepa videli skupaj. Kdor hoče izgubiti vse spoštovanje do učiteljskega stanu, naj prebere ta članek! Učiteljstvo pa vprašamo, ali ni to sramota za ves stan, da ima tako budalasto glasilo? — Tako piše sobotni „Slovenec“ in hoče s to konfuznostjo ovreči naše članke, ki so mu zaprli sapo in mu obudili kes. Kar mu očitamo pet let, to hoče ovreči s par vrsticami, ker se poslužuje citatov na ta način kakor tisti, ki trdi, da je tudi v svetem pismu zapisano: Ni Bogal! — Poznamo tako poštenost! „Slovenec“ naj počaka, da končamo to serijo člankov, potem naj odgovarja, kakor se spodobi poštemu časopisu. Pri tem naj ne pozabi besed dr. Sustersiča, ki jih je izpregovoril na nedeljskem shodu S. L. S. v „Unionu“:

„Vera nas uči, da je vnebovpijoč greh, zadržavati delavcu zaslužno mezdo!“ („Slovenec“ z dne 15. aprila 1907.)

Pogozdovanje krasa v tržaški okolici. Tozadevna komisija obhaja letos 25 letnico svojega velekoristnega delovanja. Tudi v preteklem letu ima zaznamovati lepe uspehe, zakaj pogozdila je 25 ha popolnoma nerodovitnega kraškega sveta, za kar je porabila 209.100 smrečic, jelk in mecesnov. Stroški so znašali 4119 K, ker je bilo treba na mnogih krajih najprej navoziti zemlje. Da se novi nasadi zavarujejo požara po iskrah iz lokomotiv, so napravili 1293 m dolg zid.

Češko Sokolstvo proti kajenju mladine. V češkem deželnem zboru se je dne 22. pret. mes. predstavila deputacija češkega Sokolstva, ki je govorila pri zastopnikih vseh strank, naj sklenejo zakon proti kajenju mladine do 16. leta. Enak korak bi bil tudi pri nas velekoristen.

Državne ustanove za obiskovalce obrtnih šol. Za prihodnje šolsko leto razpisuje naučno ministrstvo več državnih ustanov za obiskovalce obrtnih šol. Ustanove znašajo za ljubljansko c. kr. umetno strokovno šolo 40 K na mesec in veljajo za vso učno dobo. Te ustanove so osobito namenjene obiskovalcem zimskih kurzov za stavbene obrtnike (zidarje, tesarje in kamnoseke). Prošnje za take ustanove je vložiti najkasneje do 15. maja na ravnateljstvo onega zavoda, v katerega želi prosilec vstopiti. Prošnji morajo biti pridejane naslednje priloge: krstni list, domovinski list, učno in delavsko izpričevalo (če se prosilec zglašča za vstop v zimske kurze za stavbene obrtnike), zadnje šolsko izpričevalo in ubožni list. — S tem opozarjamo naše čitatelje na zgoranje ustanove s pristavkom, da daje vsa potrebna pojasnila v tej stvari drage volje ravnateljstvo c. kr. umetno obrtne strokovne šole v Ljubljani.

Tridesetletnico ljubljanske dijaške kuhinje so praznovali pretekli teden. V dijaški kuhinji so pogostili dijake, v hotelu „Union“ pa je bil slavnostni koncert.

Nagrada za dva mladinska spisa. Češko-slovenski spolek v Pragi je priposlal mestnemu magistratu v Ljubljani znesek 200 kron, da ga primerno porabi v spomin znanega slovankega rodoljuba Jana Lega. Občinski svet ljubljanski je iz mestnih sredstev dovolil še znesek 300 kron in določil, naj se skupni znesek 500 kron porabi za razpis dveh najboljših mladinskih spisov slovenskih.

Razgled po šolskem svetu.

— **Državna trgovska šola.** Na Dunaju nameravajo ustanoviti državno trgovsko šolo.

— **Jezuiti na Japonskem.** Japonski cesar je dovolil, da ustanove jezuiti v Tokiu katoliško vseučilišče, ki dobi posebne akademične privilegije. Jezuiti ki bodo poučevali na novem vseučilišču, so sami Angleži, Irci in Američani. Razen vseučilišča je dovolil Mikado še zgraditi novo katoliško cerkev.

— **Srbsko učiteljsko društvo v Bosni.** Iz Sarajeva poročajo, da je bosanska deželna vlada odobrila pravila splošnega srbskega učiteljskega društva v Bosni.

— **Pogajanja z bolgarskimi vseučiliškimi profesorji.** Iz Sofije javljajo, da se novi naučni minister Apostolov pogaja z bivšimi vseučiliškimi profesorji, da bi zopet prevzeli učne stolice. En del profesorjev je pripravljen, da zopet vstopi v službo, ako se novi vseučiliški zakon nekoliko izpremeni glede avtonomnih pravic vseučilišča in imenovanja profesorjev. — Drugo poročilo iz Sofije pravi, da so odpuščeni vseučiliški profesorji predložili vladi spomenico, v kateri naglašajo, da prevzamejo zopet službe, a le pod pogojem, da se dovoli vseučilišču avtonomija in dá senatu pravica, imenovati profesorje, kaznovati dijake in eventualno tudi zapreti vseučilišče.

— **Bolgarski ljudski učitelji žugajo s štrajkom.** Med bolgarskimi ljudskimi učitelji vre že dlje časa zaradi šolskega zakona, ki ga je nedavno sprejelo sobranje. Ta zakon stavlja namreč učitelje v odvisnost od občinskih zastopstev. Na nekem shodu so učitelji sklenili ostre proteste proti vladi. Narasčajoča nezadovoljnost utegue dovesti do splošnega štrajka učiteljev.